

JUDr. JAN KNĚŽÍNEK, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Praha: 11. 1. 2019
Č.j. MSP-449/2018-OJD-SPZ/3
Počet listů: 2
Přílohy: 2

Věc: obviněný Ľ.S. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy: - spis býv. Vojenského obvodového soudu v Olomouci sp.zn. 2 T 88/84
- spis býv. Vojenského obvodového soudu v Olomouci sp.zn. 1 Rtv 77/91

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch obviněného Ľ.S.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 6.8.1991, sp.zn. 1 Rtv 77/91.

Rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 31.5.1984, sp.zn. 2 T 88/84, byl obv. Ľ.S. uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zákona č. 140/1961 Sb. v tehdy účinném znění (dále jen trestní zákon). Uvedeného trestného činu se dopustil tím, že dne 3.4.1984 kolem 9.00 hod. se dostavil na základě povolávacího rozkazu řady B č. 002816 k v.ú. 9687 Mošnov, kde prohlásil, že nepřevezme vojenskou výstroj a nebude vykonávat vojenskou základní službu, a to ani v budoucnu, v důsledku čehož mu předsedou prezentační komise kpt. Ing. Č. nebylo vyhlášeno rozhodnutí o prezentaci.

Za tento trestný čin byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 2 let nepodmíněně, pro jehož výkon byl zařazen do první nápravně výchovné skupiny.

Usnesením býv. Vyššího vojenského soudu v Táboře ze dne 5.7.1984, sp.zn. 2 To 183/84 bylo odvolání vojenského obvodového prokurátora, směřující do výroku o trestu výše citovaného rozsudku v neprospěch obviněného, jako nedůvodné zamítnuto.

Téhož dne byl obviněný převeden do výkonu uloženého trestu odnětí svobody, který vykonával od 4.4.1984 se započtením vazby.

Dne 10.5.1985 byl obv. Ľ.S. z výkonu trestu odnětí svobody propuštěn, neboť usnesením Vojenského obvodového soudu v Bratislavě ze dne 10.5.1985, sp.zn. Nt 507/85, bylo rozhodnuto o účastní jmenovaného na amnestii prezidenta republiky ze dne 8.5.1985 a podle článku I písm. c) tohoto rozhodnutí mu byl prominut zbytek trestu v trvání 9 měsíců a 25 dnů.

Rozhodnutí nabylo právní moci dnem vyhlášení.

Na základě žádosti Ľ.S. rozhodl bývalý Vojenský obvodový soud v Olomouci ve veřejném zasedání konaném dne 6.8.1991 usnesením pod sp.zn. 1 Rtv 77/91 tak, že rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 31.5.1984, sp.zn. 2 T 88/84, podle § 14 odst. 1 písm. f) zákona č. 119/1990 Sb. zrušil ve výroku o trestu.

Z odůvodnění předmětného usnesení vyplývá, že pokud jde o výrok o vině, nebyly soudem shledány žádné vady jak z hlediska správného skutkového zjištění, tak z hlediska právního posouzení skutku. Uložený trest se však soudu jevil jako nepřiměřeně přísný.

Toto usnesení nabylo právní moci dne 6.8.1991.

V následném hlavním líčení konaném dne 6.8.1991 bylo bývalým Vojenským obvodovým soudem v Olomouci rozhodnuto rozsudkem pod sp.zn. 1 Rtv 77/91 tak, že se při nezměněném výroku o vině obv. Ľ.S. z rozsudku Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 31.5.1984, sp.zn. 2 T 88/84, kterým byl uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zákona, podle § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákona upouští od potrestání.

Rozsudek nabylo právní moci dnem vyhlášení, tj. 6.8.1991.

Podle čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv OSN ze dne 10.12.1948 má každý právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství; toto právo zahrnuje v sobě i volnost změnit své náboženství nebo víru, jakož i svobodu projevat své náboženství nebo víru sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo bohoslužbou a zachováním obřadů.

Podle čl. 32 odst. 1 Ústavy ČSSR (č. 100/1960 Sb.) svoboda vyznání byla zaručena. Každý mohl vyznávat jakoukoli náboženskou víru, nebo být bez vyznání, i provádět náboženské úkony, pokud to nebylo v rozporu se zákonem. Podle odstavce 2 téhož článku, náboženská víra nebo přesvědčení nemohla být důvodem k tomu, aby někdo odpíral plnit občanskou povinnost, která mu byla uložena zákonem.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., bylo účelem zákona o soudní rehabilitaci zrušit odsuzující soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská a politická práva a svobody zaručené Ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách, zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případu osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných

nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu také odporovalo jejich trestní stíhání a trestání.

Podle § 14 odst. 1 písm. d) zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., zjistí-li soud v přezkumném řízení, že přezkoumávané rozhodnutí je vadné zejména proto, že skutek byl uznán trestným v rozporu s tehdy platným zákonem, zruší rozhodnutí zcela nebo v části, v níž je vadné.

Podle § 269 odst. 1 tr. zákona se trestného činu nenastoupení služby v ozbrojených silách dopustil ten, kdo v úmyslu vyhnout se trvale vojenské činné službě nenastoupil službu v ozbrojených silách do 24 hodin po uplynutí lhůty stanovené v povolovacím rozkaze.

Bývalý Vojenský obvodový soud v Olomouci se v rámci rehabilitačního řízení výše uvedenými ustanoveními důsledně neřídil. Rehabilitace obviněného Ľ.S. byla zúžena pouze na výrok o trestu a bez náležité pozornosti byl ponechán v platnosti výrok o vině, i když smyslem zákona o soudní rehabilitaci je a bylo rehabilitovat, a to nejen právně, ale i morálně co nejvíce těch, kteří v období totalitního režimu trpěli a byli pronásledováni.

Ve smyslu stávající judikatury (např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 285/97, sp. zn. I. ÚS 671/01, sp. zn. Pl. ÚS 42/02 a rovněž rozhodnutí Nejvyššího soudu, např. sp. zn. 6 Tz 144/98, sp. zn. 7 Tz 17/99, sp. zn. 15 Tz 67/2003, sp. zn. 4 Tz 143/2005, sp. zn. 3 Tz 12/2011), která se řešením předmětné problematiky až do současné doby zabývala, výklad i sebestarších trestněprávních norem, je-li díky využitelnému procesnímu prostředku prováděný soudem dnes s důsledky pro posouzení trestního postihu osoby, tedy s důsledky zasahujícími do osobní sféry takové osoby, nemůže být proveden bez ohledu na v současné době platné konstitutivní hodnoty a principy demokratického právního státu tak, jak jsou vyjádřeny v ústavním pořádku ČR.

Svoboda svědomí se projevuje v rozhodnutích jednotlivce učiněných v určitých konkrétních situacích, tedy „tady a teď“, pocíťovaných jako hluboce prožitá povinnost. Strukturálním znakem svědomí je kromě souvztažnosti k normě a zároveň k situaci i osobní prožitek bezpodmínečné povinnosti. Svoboda svědomí patří k tzv. základním právům absolutním, která nelze omezit obyčejným zákonem. V případě konfliktu právní normy s konkrétně uplatňovanou svobodou svědomí je třeba zvážit, zda prosazení se svobody svědomí nezasáhne do základních práv třetích osob, anebo zda prosazení svobody svědomí nebrání jiné hodnoty či principy obsažené v ústavním pořádku ČR (ústavně imanentní omezení základních práv a svobod).

V případě obv. Ľ.S. se důkazní situace jeví být ve světle právě konstatovaných judikátů a principů v nich prezentovaných jednoznačná. V minulosti, až do 14.3.1990, kdy nabyl účinnosti zákon č. 73/1990 Sb., o civilní službě, občan, kterému jeho svědomí nebo náboženské vyznání bránilo ve výkonu vojenské služby, neměl legální možnost výkon této služby odmítnout a zvolit si alternativní službu beze zbraně. Obviněný svým jednáním pouze

uplatňoval právo na svobodu svědomí a náboženského přesvědčení, jak má na mysli ustanovení čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv OSN ze dne 10.12.1948.

Z konfrontace napadeného rozhodnutí s výše uvedenými právními názory a závěry Ústavního i Nejvyššího soudu je zřejmé, že rehabilitační senát bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci porušil zákon v neprospěch obv. Ľ.S., když v jeho případě rehabilitaci zúžil pouze na výrok o trestu a bez náležité pozornosti ponechal v platnosti výrok o vině trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zákona, který považoval za správný.

Na základě výše uvedených skutečností proto **n a v r h u j i**, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) Podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že pravomocným usnesením bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 6.8.1991, sp.zn. 1 Rtv 77/91, byl v neprospěch obviněného Ľ.S. porušen zákon v ustanoveních § 1 odst. 1, odst. 2 a § 14 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., ve vztahu k ustanovení § 269 odst. 1 tr. zákona č. 140/1961 Sb., v tehdy účinném znění.;
- 2) podle § 269 odst. 2 tr. řádu usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 6.8.1991, sp.zn. 1 Rtv 77/91, zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na toto usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, zejména též rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 6.8.1991, sp.zn. 1 Rtv 77/91;
- 3) a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. řádu.

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [8 Tz 6/2019](#)